

UZNESENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU (EÚ) 2023/1951

z 10. mája 2023

s poznámkami, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia o absolútoriu za plnenie rozpočtu spoločného podniku pre čisté letectvo (do 30. novembra 2021 spoločný podnik Čisté nebo 2) za rozpočtový rok 2021

EURÓPSKY PARLAMENT,

- so zreteľom na svoje rozhodnutie o absolútoriu za plnenie všeobecného rozpočtu spoločného podniku pre čisté letectvo za rozpočtový rok 2021,
 - so zreteľom na článok 100 a prílohu V k rokovaciemu poriadku,
 - so zreteľom na stanovisko Výboru pre dopravu a cestovný ruch,
 - so zreteľom na správu Výboru pre kontrolu rozpočtu (A9-0078/2023),
- A. keďže v decembri 2007 bol v rámci siedmeho rámcového programu pre výskum na obdobie desiatich rokov zriadený spoločný podnik pre vykonávanie spoločnej technologickej iniciatívy v letectve (Čisté nebo 1); keďže v máji 2014 Rada predĺžila obdobie fungovania spoločného podniku v rámci programu Horizont 2020 do 31. decembra 2024 (Čisté nebo 2);
- B. keďže v novembri 2021 Rada prijala nariadenie (EÚ) 2021/2085 ⁽¹⁾ („jednotný základný akt“), ktorým sa v rámci programu Horizont Európa zriaďuje spoločný podnik pre čisté letectvo (ďalej len „spoločný podnik“), ktorý nahrádza spoločný podnik Čisté nebo 2, a to na obdobie do 31. decembra 2031;
- C. keďže spoločný podnik pre čisté letectvo je verejno-súkromným partnerstvom, ktorého cieľom je transformácia letectva so zreteľom na udržateľnú a klimaticky neutrálnu budúcnosť;
- D. keďže zakladajúcimi členmi spoločného podniku sú Únia zastúpená Komisiou a organizácie z odvetvia letectva, ktoré sa podieľajú na vytvorení nového globálneho štandardu pre spoľahlivé a klimaticky neutrálné letecké systémy;
- E. keďže finančný príspevok Únie pre spoločný podnik vrátane rozpočtových prostriedkov EHP na pokrytie administratívnych a prevádzkových nákladov je maximálne 1,7 miliardy EUR, z toho maximálne 39,223 milióna EUR na administratívne náklady; keďže členovia spoločného podniku okrem Únie poskytnú alebo zabezpečia, aby ich konštituenti alebo prepojené subjekty poskytl na 10-ročné obdobie celkový príspevok najmenej 2,4 miliardy EUR, z toho maximálne 39,223 milióna EUR na administratívne náklady;

Rozpočtové a finančné riadenie

1. víta skutočnosť, že podľa správy Dvora audítorov účtovná závierka spoločného podniku za rozpočtový rok končiaci 31. decembrom 2021 vyjadruje verne zo všetkých významných hľadísk finančnú situáciu spoločného podniku k 31. decembru 2021, ako aj výsledky jeho operácií, toky hotovosti a zmeny čistých aktív za príslušný rozpočtový rok v súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách spoločného podniku a účtovnými pravidlami, ktoré schválil účtovník Komisie, a že príslušné operácie súvisiace s účtovnou závierkou sú zo všetkých významných hľadísk zákonné a správne;
2. berie na vedomie, že program Horizont Európa predpokladá ambiciózne ciele pre spoločný podnik, ktoré možno dosiahnuť len vtedy, ak sa navrhnu a vykonajú účinné riešenia, ktoré riešia nedostatky v systémoch vnútornej kontroly a budú pripravené na budúce výzvy vyplývajúce zo zvýšenej zodpovednosti, napr. v oblasti riadenia a plánovania ľudských zdrojov; v tejto súvislosti poukazuje na to, že mimoriadne zložité a zaťažujúce výpočty a požiadavky na podávanie správ predstavujú závažné riziko chýb, a preto vyzýva, aby sa, keď je to možné a zlučiteľné s existujúcim právnym rámcom, preskúmali možné zjednodušenia;

⁽¹⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2021/2085 z 19. novembra 2021, ktorým sa zriaďujú spoločné podniky v rámci programu Horizont Európa a zrušujú nariadenia (ES) č. 219/2007, (EÚ) č. 557/2014, (EÚ) č. 558/2014, (EÚ) č. 559/2014, (EÚ) č. 560/2014, (EÚ) č. 561/2014 a (EÚ) č. 642/2014 (Ú. v. EÚ L 427, 30.11.2021, s. 17).

3. konštatuje, že dostupný konečný rozpočet spoločného podniku na rok 2021 (ktorý zahŕňa opätovne zahrnuté nepoužité rozpočtové prostriedky z predchádzajúcich rokov, pripísané príjmy a prerozdelenia do nasledujúceho roka) zahŕňal viazané rozpočtové prostriedky vo výške 182,6 milióna EUR a platobné rozpočtové prostriedky vo výške 189,9 milióna EUR;
4. chápe, že plnenie rozpočtu bolo ovplyvnené pandémiou ochorenia COVID-19, najmä pokiaľ ide o platobné rozpočtové prostriedky na administratívne výdavky, a že napriek tomu spoločný podnik dosiahol 99,6 % mieru plnenia viazaných rozpočtových prostriedkov v roku 2021 (bez nevyužitých rozpočtových prostriedkov, ktoré sa v bežnom roku nevyžadovali) a v prípade platobných rozpočtových prostriedkov bolo vyčerpaných 82,3 % dostupných finančných prostriedkov bez nevyužitých rozpočtových prostriedkov na rok 2021 vo výške 22,9 milióna EUR (56,3 % miera plnenia, ak sa do celkového rozpočtu na platby zahrnú nevyužité rozpočtové prostriedky);
5. konštatuje, že na konci roka 2021 spoločný podnik prijal takmer v plnom rozsahu záväzky vo výške 1 716 miliónov EUR z maximálneho príspevku EÚ na podpísané dohody o grante v rámci programu Horizont 2020; konštatuje, že z tejto sumy sa má približne 273 miliónov EUR (teda 16 %) vyplatiť v nasledujúcich rokoch; navyše konštatuje, že súkromní členovia sa právne zaviazali poskytnúť nepeňažné príspevky v hodnote 2 113,8 milióna EUR;
6. zdôrazňuje, že miera plnenia rozpočtu spoločného podniku na rok 2021, ktorý bol k dispozícii na projekty programu Horizont 2020, bola 100 % (záväzky) a 83 % (platby);
7. na základe výročnej správy o činnosti konštatuje, že plánovanie na roky 2022 – 2023 bolo zrevidované tak, aby zahŕňalo prenosy z rokov 2020 – 2021 (nevyčerpané prostriedky a nanovo naplánované výstupy) s cieľom podať správu o zostávajúcich činnostiach do konca programu; konštatuje, že nasledujúce obdobie bude mať zásadný význam, keďže sa očakáva, že v posledných dvoch rokoch programu sa dosiahne 70 % výsledkov so zostávajúcim financovaním vo výške približne 10 % na úrovni programu; okrem toho konštatuje, že riziko oneskorení v niektorých oblastiach inovačných platforiem demonstrácie lietadiel/integrovaných technologických demonstrátorov (IADP/ITD) zostáva vysoké a vyžaduje si osobitné monitorovanie zo strany členov s cieľom dosiahnuť príslušné výsledky počas trvania programu Čisté nebo 2; navyše konštatuje, že v ďalšom období sa očakáva, že všetky inovačné platformy demonstrácie lietadiel (IADP), integrované technologické demonstrátory (ITD) a prierezové činnosti (TA) potvrdia plán dokončenia v hodnotení v polovici roka (ktoré sa má uskutočniť v júli 2022) a priebežné preskúmania pokroku budú zohrávať ústrednú úlohu pri posudzovaní dosiahnutých kumulatívnych výsledkov a potvrdia realizačný plán výsledkov podľa harmonogramu;

Zamestnanci a verejné obstarávanie

8. konštatuje, že plán pracovných miest spoločného podniku na rok 2021 obsahoval celkovo 42 štatutárnych zamestnancov (dočasných a zmluvných zamestnancov) a dvoch vyslaných národných expertov, pričom ku koncu roka 2021 bolo obsadených 42 pracovných miest; konštatuje, že v roku 2021 spoločný podnik začal proces prijímania zamestnancov na dve pracovné miesta (vedúci tímu a projektový úradník); konštatuje, že okrem štatutárnych miest sa spoločný podnik spolieha na externých poskytovateľov služieb, ako sú správca webových stránok, spoločnosť poskytujúca IT služby pre viacero spoločných podnikov, deväť dočasných agentúrnych zamestnancov a jeden konzultant v oblasti komunikácie (odborník na anglický jazyk), ktorí spoločnému podniku poskytujú dodatočnú podporu;
9. v nadväznosti na pripomienky Dvora audítorov z predchádzajúcich rokov so znepokojením konštatuje, že situácia so zvýšeným využívaním dočasných agentúrnych zamestnancov v posledných rokoch zostáva vysoká na úrovni približne 13 % štatutárnych zamestnancov; pripomína, že veľký počet zmluvných zamestnancov zvyčajne výrazne zvyšuje mieru fluktuácie zamestnancov spoločného podniku a ešte viac destabilizuje situáciu v oblasti ľudských zdrojov; okrem toho zdôrazňuje, že využívanie dočasných agentúrnych zamestnancov by malo zostať dočasným riešením, inak by mohlo negatívne ovplyvniť celkovú výkonnosť spoločného podniku, napríklad v súvislosti s udržaním kľúčových kompetencií, nejasným vyvodzovaním zodpovednosti, možnými súdnymi spormi a nižšou efektívnosťou zamestnancov; berie na vedomie odpoveď spoločného podniku, že v posledných rokoch bol nútený neustále rozširovať využívanie dočasných agentúrnych zamestnancov vzhľadom na obmedzenia prísneho plánu pracovných miest za podmienok rastúcich úloh a zvýšeného pracovného zaťaženia, a že tento trend bude podľa očakávaní pokračovať v dvoch programoch – Čisté nebo 2 a nový program Čisté letectvo, ktoré prebiehajú súběžne; ďalej konštatuje, že optimálnym riešením by bolo poskytnúť spoločnému podniku väčšiu flexibilitu, pokiaľ ide o počet pracovných miest zmluvných zamestnancov v pláne pracovných miest; pripomína však, že spoločný podnik by mal vypracovať formalizovaný model alebo usmernenie k tomu, ako odhadovať personálne potreby (vrátane základných kompetencií) s cieľom optimalizovať využitie ľudských zdrojov;

10. víta skutočnosť, že spoločný podnik spolu s ďalšími spoločnými podnikmi ďalej zavádzal používanie systému Systal, online nástroja v oblasti ľudských zdrojov na vykonávanie bezpečných výberových konaní; konštatuje, že v súlade s rozhodnutím správnej rady o systéme reklasifikácie spoločný podnik v roku 2021 vykonal preradenia, v dôsledku ktorých bolo reklasifikovaných jedenásť dočasných zamestnancov a traja zmluvní zamestnanci;
11. vyjadruje poľutovanie nad tým, že v roku 2021 nebola vyhlásená žiadna výzva na predkladanie návrhov;
12. oceňuje výrazné zapojenie malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“) z hľadiska účasti (29 % z celkového počtu účastí na financovaných projektoch – 555 z 1887) a vysokú úroveň úspešnosti žiadateľov z radov MSP (43 %); pripomína, že podnik vytvára nové príležitosti pre MSP;
13. konštatuje, že v roku 2021 sa 17 zmlúv, ktoré boli zadané a podpísané, týkalo verejného obstarávania a osobitných zmlúv na vykonávanie prebiehajúcich rámcových zmlúv;
14. na základe výročnej správy o činnosti za rok 2021 konštatuje, že pokiaľ ide o rodovú rovnováhu, spoločný podnik pre čisté leťectvo má v porovnaní s predchádzajúcim rokom nižší percentuálny podiel žien, ktoré sa podieľajú na programe, ako aj medzi koordinátormi projektov, poradcami a expertmi; vyjadruje poľutovanie nad tým, že tieto údaje sa znížili a vyzýva na zvýšené úsilie, pokiaľ ide o rodovú rovnováhu;
15. konštatuje, že časť príspevkov zamestnávateľov na zamestnancov spoločných podnikov, ktorá zodpovedá pomeru ich dotovaných príjmov z krajín mimo EÚ k ich celkovým príjmom, spoločné podniky nezaplatili od roku 2016 do systému dôchodkového zabezpečenia Únie, keďže Komisia tieto výdavky v rozpočte spoločných podnikov nepredpokladala, ani formálne nepožiadala o platby; vyzýva Komisiu, aby podnikla kroky s cieľom vyhnúť sa podobným problémom v budúcnosti;
16. konštatuje, že opatrenia prijaté v nadväznosti na odporúčanie Dvora audítorov z roku 2020 týkajúce sa využívania dočasných agentúrnych zamestnancov stále nie sú ukončené; vyzýva spoločný podnik, aby sa touto otázkou čo najskôr zaoberal, keďže táto situácia vytvára pre spoločný podnik nestabilitu a významné riziká; konštatuje, že vykonávanie výskumného a inovačného programu spoločného podniku nemožno realizovať s touto úrovňou štatutárnych zamestnancov;

Vnútorne kontroly

17. konštatuje, že v prípade platieb v rámci programu Horizont 2020 je za audity *ex post* zodpovedné Generálne riaditeľstvo pre výskum a inováciu Komisie a že na základe výsledkov auditov *ex post*, ktoré boli k dispozícii na konci roka 2021, spoločný podnik vykázal v prípade projektov programu Horizont 2020 reprezentatívnu mieru chybovosti 1,8 % (v porovnaní s 1,60 % v roku 2020) a zostatkovú mieru chybovosti 1,0 % (v porovnaní s 0,91 % v roku 2020) (zúčtovania a konečné platby);
18. konštatuje, že s cieľom posúdiť kontroly operačných platieb spoločného podniku Dvor audítorov na úrovni konečných prijímateľov vykonal audit náhodne vybranej vzorky platieb z programu Horizont 2020 uhradených v roku 2021, aby potvrdil miery chybovosti stanovené na základe auditov *ex post*; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Dvor audítorov v jednom prípade zistil a vyčíslil systémovú chybu, ktorá súvisela s nesprávnym výpočtom hodinových sadzieb v rámci nákladov na zamestnancov;
19. zdôrazňuje, že zistenia Dvora audítorov potvrdili pretrvávajúce systémové chyby v deklarovanych osobných nákladoch a že najmä MSP a noví prijímatelia sú náchylnejší na chyby ako ostatní prijímatelia; zdôrazňuje, že tieto chyby sa tiež pravidelne vykazujú v predchádzajúcich výročných správach Dvora audítorov od roku 2017; zdôrazňuje preto, že zefektívnenie pravidiel programu Horizont 2020 týkajúcich sa deklarovania osobných nákladov a širšie využívanie zjednodušeného vykazovania nákladov je podmienkou na to, aby sa chybovosť stabilizovala pod úrovňou významnosti; zdôrazňuje, že spoločný podnik by mal posilniť svoje systémy vnútornej kontroly s cieľom riešiť zvýšené riziko, pokiaľ ide o MSP a nových prijímateľov a dôrazne nabádať k tomu, aby niektoré kategórie prijímateľov, ktorí sú náchylnejší na chyby, napríklad MSP a noví prijímatelia, používali sprievodcu osobnými nákladmi (nástroj Personnel Costs Wizard); víta skutočnosť, že v roku 2022 všetky spoločné podniky začali vykonávať opatrenia na zníženie miery chybovosti v súlade s opatrením navrhnutým Dvorom audítorov vrátane preskúmania možností zjednodušených foriem nákladov, ako sú jednotkové náklady, jednorazové platby a paušálne sadzby;

20. je hlboko znepokojený tým, že v roku 2021 boli dôležité dokumenty (napríklad vyhlásenia členov hodnotiacej komisie o absencii konfliktu záujmov); správy o vyhodnotení ponúk v rámci verejného obstarávania; hodnotiace správy o uchádzačoch pri prijímaní zamestnancov; rozhodnutia o výberových komisiách; rozhodnutia o zadaní zákazky a pracovné zmluvy) schválené tak, že snímka podpisu zodpovedného povoľujúceho úradníka bola skopírovaná a vložená do dokumentu vo formáte Word, ktorý bol následne zmenený na formát PDF; súhlasí s pripomienkou Dvora audítorov, že takýto postup so sebou nesie právne riziká, pretože odmietnutí uchádzači môžu spochybniť správnosť podpísaných hodnotiacich dokumentov; vyzýva spoločný podnik, aby okamžite zastavil tento postup a zvolil bezpečnú metódu schvaľovania;
21. konštatuje, že medzi spoločnými podnikmi neexistuje harmonizované vymedzenie pojmu „administratívne náklady“, ktoré je základom pre výpočet finančných príspevkov ich členov a predpokladom na účely porovnateľných údajov; v tejto súvislosti požaduje spoločné usmernenia pre všetky spoločné podniky, aby zaujali harmonizovaný prístup ku klasifikácii určitých kategórií administratívnych nákladov, ako sú výdavky na konzultácie, štúdie, analýzy, hodnotenia a technickú pomoc;
22. víta zavedenie digitálneho podpisu; nabáda podnik, aby pracoval na ďalšej digitalizácii;

Vnútorný audit

23. na základe výročnej správy o činnosti konštatuje, že funkcie vnútorného auditu spoločného podniku vykonávali v roku 2021 Útvar Komisie pre vnútorný audit (ďalej len „IAS“) a úradníčka pre vnútorný audit spoločného podniku pre čisté letectvo (IAO) v súlade s článkom 28 a článkom 29 nariadenia o rozpočtových pravidlách;
24. konštatuje, že IAS v roku 2021 nevykonala nový audit vierohodnosti; konštatuje, že na základe predchádzajúcich odporúčaní sa vykonalo niekoľko následných auditov; konštatuje, že opatrenia nadväzujúce na audit vykonávania grantov v rámci programu Horizont 2020 (záverečná správa z 22. októbra 2020) sa začali v apríli 2021; konštatuje, že IAS dospel v júni 2021 k záveru, že spoločný podnik tieto tri odporúčania primerane a účinne vykonala, a preto sa považovali za uzavreté;
25. konštatuje, že opatrenia nadväzujúce na audit riadenia výkonnosti (záverečná správa z 20. novembra 2017) sa začali v júli 2021; konštatuje, že príslušné odporúčanie sa týkalo monitorovania a predkladania správ o výkonnosti projektov programu Horizont 2020; konštatuje, že akčný plán pozostával z troch čiastkových opatrení, ktorými sa riešili nedostatky v procese monitorovania spoločného podniku, pokiaľ ide o príspevok projektov Čisté nebo 2 vykonávaných partnermi k cieľom na vysokej úrovni programu Čisté nebo 2; konštatuje, že v nadväznosti na vykonávanie opatrení spoločný podnik v niekoľkých krokoch navrhol IAS odporúčania pripravené na uzavretie, pričom posledná aktualizácia bola poskytnutá v máji 2021; konštatuje, že v osobitnej poznámke pre spoločný podnik pre čisté letectvo za rok 2021 IAS dospel k záveru, že odporúčania sa považujú za vykonané;
26. konštatuje, že následný audit riadenia výkonnosti (záverečná správa vydaná 20. novembra 2017) a postupu udeľovania grantov v rámci programu Horizont 2020 (od identifikácie tém výzvy až po podpísanie dohody o grante) (záverečná správa vydaná 15. novembra 2016) sa začal v januári 2022; konštatuje, že dve odporúčania týkajúce sa aktualizácie opisov interných postupov spoločného podniku, ako je príručka riadenia a príručka kvality, tak, aby boli v súlade so súčasnými postupmi programu Horizont 2020, vykonala spoločný podnik v niekoľkých krokoch a v novembri 2021 boli navrhnuté IAS na konečné uzavretie; konštatuje, že IAS vo svojej výročnej správe o spoločnom podniku pre čisté letectvo za rok 2021 dospel k záveru, že odporúčania sa považujú za vykonané;

Predchádzanie podvodom a konfliktom záujmov

27. víta skutočnosť, že spoločný podnik v roku 2021 naďalej uplatňoval rozhodnutia prijaté správnou radou týkajúce sa pravidiel predchádzania konfliktom záujmov a ich riadenia, ktoré sa vzťahujú na orgány spoločného podniku a zamestnancov spoločného podniku, a že v súvisiacich postupoch, napríklad v súvislosti s členmi správnej rady spoločného podniku, odborníkmi na postupy hodnotenia a výberovými komisiami pre verejné obstarávanie

a prijímanie zamestnancov, sa dôsledne uplatňovali požadované preventívne opatrenia na identifikáciu potenciálnych konfliktov; zdôrazňuje, že na základe osobitného posúdenia rizika bol vypracovaný návrh politiky spoločného podniku týkajúcej sa citlivých funkcií, ktorá bude dokončená v roku 2022;

28. poukazuje na to, že podľa hodnotenia Dvora audítorov sa riziko podvodných konkurzov alebo iného podvodného konania s cieľom vyhnúť sa finančným problémom a obmedzeniam dodávok musí v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 považovať za dodatočnú hrozbu zákonnosti a správnosti; oceňuje, že spoločný podnik vytvoril osobitnú vzorku auditov *ex post* založenú na riziku s cieľom pokryť vrstvu spoločného podniku súvisiacu s projektmi, na ktoré sa vzťahujú dohody o grante uzavreté s partnermi, čo naznačuje určitý vplyv obmedzení súvisiacich s pandémiou ochorenia COVID-19, ako ich opisuje Dvor audítorov, ako sú finančné nedostatky, prevádzkové oneskorenia a vysoké náklady na zamestnancov v porovnaní s priemerom;
 29. vyjadruje poľutovanie nad tým, že v roku 2021 úrad OLAF vydal závery a správy týkajúce sa dvoch prípadov súvisiacich s grantmi spoločného podniku pre Čisté nebo 1 a Čisté nebo 2 a že v oboch prípadoch bol údajný podvod potvrdený;
 30. konštatuje, že odporúčania úradu OLAF sa v oboch prípadoch zameriavajú na opatrenia, ktoré má spoločný podnik prijať s cieľom získať späť finančné prostriedky a zväziť označenie subjektu a osoby v systémoch EK (databáza vylúčených subjektov); konštatuje, že spoločný podnik ukončil súdne konanie pred Všeobecným súdom týkajúce sa prípadu v Taliansku (začatého v roku 2018) a bude sa snažiť vykonať rozsudok Všeobecného súdu na vnútroštátnej úrovni; konštatuje, že pokiaľ ide o prípad v Belgicku, spoločný podnik na základe správy úradu OLAF a potvrdenia podvodu zaevidoval svoje finančné pohľadávky u likvidátora už v roku 2017, a že spoločný podnik analyzuje, aké právne kroky možno prijať na vnútroštátnej úrovni.
-